

Куриляк В.В.

Національний університет «Острозька академія»

РЕАКЦІЯ АДВЕНТИСТІВ СЬОМОГО ДНЯ НА ТЕОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ В УКРАЇНІ (1991–2019 РОКИ)

У статті розглянуто низку дискусійних теологічних питань, які виникли серед членів Церкви адвентистів сьомого дня в Україні в період незалежності. Проаналізовано причини їх появи та розвитку, акцентовано увагу на апологетичних діях керівництва адвентистів, яке намагається через теологічні праці дати відповіді на виклики та проблеми, які виникають у процесі діяльності адвентистських громад. Акцентовано увагу на тому, що незначна частина адвентистів сьомого дня в Україні наприкінці 1990-х років є пасивною та незацікавленою у виконанні різних церковних видів служіння, має несистематичну відвідуваність зібрань, не бажає працювати в одному руслі зі світовою організацією. Доведено, що початок 2000-х років у середовищі адвентистів забарвлений резонансними есхатологічними очікуваннями, які ґрунтувалися на неправильних тлумаченнях ідей із книги Об'явлення та Євангелій. Доведено, що серед адвентистів України в окремих місцях розвинулися ідеї, які турбували церковну організацію наприкінці XIX століття. Найпоширенішими є поодинокі випадки підбурення членів адвентистських церков проти віри у Триєдиного Бога чи повної божественності Ісуса Христа. У відповідь на вчення, які суперечать їхнім доктринам, адвентисти випускають значну кількість богословських книг та статей, спростовуючи та показуючи безпідставність цих звинувачень. Як результат виявлено, що проблемні дискусії, навпаки, мотивують адвентистських дослідників, які кристалізують вчення церкви, готуючи відповіді на різноманітні «народні» питання. Однак встановлено, що досі без ґрунтовної однозначної відповіді залишається питання рукопокладення жінок у церкві, оскільки дискусії щодо цього питання досі тривають у різних куточках світу, де поширений адвентизм.

Ключові слова: адвентизм, період незалежності України, теологічні дискусії.

Постановка проблеми. В українському академічному релігієзнавстві недостатньо уваги приділено вивченню проблеми розколів чи неузгоджень, які виникають у середовищі протестантських церков. З одного боку – це можна зрозуміти, оскільки протестантизм на загальному релігійному полотні України становить від 1–3% [1]. З іншого ж боку, дослідження й осмислення релігійних процесів, які відбуваються в українському суспільстві, включаючи й релігійні меншини, є актуальним науковим завданням, оскільки багато цікавих аспектів залишаються досі маловивченими. У контексті зазначеного пропонуємо зосередити дослідницьку увагу на низці теологічних питань, які з'явилися в Церкві адвентистів сьомого дня в Україні в період з 1991 по 2019 рр. Церква адвентистів сьомого дня (далі – АСД) в Україні є частиною однієї монолітної світової організації, яка більш ніж за півтора століття існування зазнала всього декілька розкольніцьких потрясінь (реформізм (Європа, Сполучені Штати Америки), шовківці (країни пострадянського простору), кубівці (Польща, Україна)). Однак ці роз-

кольніцькі рухи суттєво не вплинули на загальний членський фонд адвентистів, оскільки мали локальний характер дії, були нечисленими, здебільшого стосувалися лише європейської частини церкви. Отже, аналіз причин теологічної дискусії в Церкві адвентистів сьомого дня незалежної України допоможе в майбутньому визначити передумови схизм за умови, якщо їх не буде завчасно вирішено. Ґрунтовних досліджень щодо сучасних доктринальних дискусій серед членів Адвентистської церкви незалежної України нині не знаходимо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Частково пласт дискусійних питань, які виникають у середовищі церкви АСД в Україні, було розглянуто в дисертаційній роботі Івана Чернушки «Сучасний стан та основні тенденції розвитку адвентизму в Україні» [2], однак, як зауважив офіційний опонент, доктор філософських наук, професор Юрій Чорноморець у своєму відгуку на дисертацію, автор «лише побіжно згадує про те, що останніми роками кількість прибічників Церкви АСД в Україні зменшилася на кілька тисяч вірних»

[3], глибоко не пояснюючи причини цього. Також маємо докторську дисертацію Романа Сітарчука «Адвентисти сьомого дня на українських землях у період Російської імперії», у якій автор висвітлював дискусійні питання серед адвентистів, зокрема «питання військової служби», однак це дослідження не стосується періоду незалежності, хоча й містить спільні тематичні питання в контексті нашої роботи. Адвентистський історик у своїй праці «Крізь бурі, шторми, лихоліття» [5] досліджує питання розділень у церкві, які виникали в період Радянського Союзу, однак зазначає, що вони були успішно вирішені, крім церкви в Білі Ослави, члени якої були виключені із церкви Адвентистів сьомого дня в Україні у 1991 р. Інакше кажучи, маємо низку праць, які побіжно торкаються дискусійних питань у Церкві АСД, однак ґрунтовного дослідження за період незалежності України нині не маємо.

Постановка завдання. Метою дослідження визначаємо аналіз доктринальних неузгоджень і дискусійних аспектів щодо положень віровчення між членами Церкви адвентистів сьомого дня, які виникли в Україні в 1991–2019 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. У перші роки після розпаду Радянського Союзу протестантські церкви, зокрема й Церква АСД, чисельно зросли завдяки роботі закордонних місіонерів і євангельських програм. Однак після 1995 р. інтерес до духовних питань серед українського населення пішов на спад. Як наслідок, значно менше людей почало приєднуватися до Церкви АСД. Отже, переорієнтація із зовнішньої на внутрішню роботу вмотивувала адвентистів глибше досліджувати основи віровчення й історії церкви, членами якої нещодавно вони стали.

Було помічено, що у значній частини адвентистів спостерігалися пасивність і незацікавленість у виконанні різних внутрішніх видів служіння, відмова від участі в місіонерських заходах, несистематична відвідуваність церковних зібрань, нерегулярність повернення десятини тощо. Цей стан пасивності щодо церковних справ стали називати терміном «Лаодикія». Цей вираз був узятий із послання до церкви в Лаодикії, де описано стан задоволення та пасивності: «ти не холодний, ані гарячий <...>. Бо ти кажеш: Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого» (Об'явл. 3:14–22). Звичайно, це не було описом усіх членів церкви, оскільки завжди у громадах були посвячені люди, які щиро ратували за розвиток, розширення та вдосконалення власної церковної структури.

Однак стан пасивності спричинив нездорову активність і теологічний фанатизм в окремих членів. Це почало негативно впливати на Церкву зсередини і заважати їй виконувати покладену на неї місію, а саме: «тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа» (Євангеліє від Матвія 28:19). Тому пропонуємо проаналізувати основні дискусійні питання, які на локальних рівнях викликають розбіжності у поглядах на загальноприйнятну доктринальну систему Церкви адвентистів сьомого дня.

Невдоволеність роботою пасторів і керівництва церкви не є чимось новим. Це існувало завжди там, де є керівництво і звичайні члени церкви, але стало більше проявлятися в результаті євангельських програм, оскільки завдяки притоку великої кількості нових членів церкви почалися невеликі сум'яття. На відміну від старожилів, нове покоління адвентистів не звикло сприймати вказівки від керівництва щодо проведення тих чи інших місіонерських програм та заходів, які зазвичай затверджуються на річних нарадах Уніону (складові частини організаційної структури церкви АСД: Генеральна конференція – дивізіон – уніон – конференція – помісна церква). Інколи невдоволення помісних церков було виправданим, оскільки перелік планових євангельських заходів від Генеральної конференції АСД не завжди відповідав специфіці менталітету українського суспільства. Однак реальність здебільшого була інакшою і виявлялася в тому, що члени церкви просто не бажали брати участь у церковних заходах, і часто не через відсутність вільного часу, за станом здоров'я чи з інших вагомих причин, а саме через небажання та відсутність посвяченості.

Очікувалось, що члени церкви впродовж певного часу будуть за можливості знаходити людей, які б зацікавились віровченням адвентистів. І була надія, що саме ці зацікавлені люди будуть приходити на організовані євангельські програми, заходи, однак незначна місіонерська активність членів досі викликає напружені стосунки між ними й активом церкви. Оскільки загальна євангельська діяльність АСД часто зводиться до рознесення запрошень та розклеювання рекламних афіш. Але в теперішній час апатії суспільства до духовних питань, за перенасиченості різного роду рекламою, запрошення й афіші не дають очікуваного результату. Як наслідок – дуже мало сторонніх людей приходять на євангелізаційні заходи, отримавши лише запрошення чи прочитавши повідомлення на афіші. Для об'єктивності варто

зазначити, що іноді кульгає планування програм та заходів, оскільки цим займаються пересічні члени церкви в позаробочий час. Або з різних причин інформація про проведення програми надходить до громад пізніше, не даючи останнім можливості серйозно підготуватися на місцях. Пасивність у церкві нерідко породжує довготривалі суперечки між членами церкви. І коли приходить час Вечері, то конфліктуючі сторони не шукають налагодження стосунків і не готові обмити ноги один одному на знак примирення (за прикладом Ісуса Христа). Якщо церковний конфлікт виходить за межі церковної громади, то це негативно впливає на місіонерську активність членів церкви, породжує несприйняття адвентистської вістки серед оточення. Однак описана вище ситуація щодо євангельської роботи серед членів АСД ніколи не призводила до серйозних конфліктних ситуацій, навіть більше, актив церкви у процесі дискусії використовує її, щоби мотивувати пасивних до роботи в церкві.

Іншою причиною неузгоджень між членами Церкви АСД є надмірна зосередженість на прогріхах служителів церкви чи членах їхніх сімей. Мова йде про певних членів церкви, які знаходять «насолоду» в пошуку явних чи примарних прогріхах служителів. Тут варто зауважити, що не стільки важливо, чи вчинок служителя насправді був прогріхом, чи лише чи це був наклеп. У такому разі простежується небажання тих членів церкви визнавати власні прогріхи та помилки, а пошук і зосередженість на недостойних вчинках високопоставлених духовних осіб є лише бажанням виправдати власне недбальство в церковному служінні.

Також серед деяких українських адвентистів зростає недовіра до праць Елен Уайт, яка є одним із засновників та теологічним орієнтиром у Церкві АСД. Раніше несприйняття ідей Елен Уайт виявлялося здебільшого серед інших конфесій, які її твори досліджували крізь призму конфесійних авторів, наприклад, праця баптистського автора П. Рогозіна «Почему я не могу» [6], у якій досить однобічно та необ'єктивно прокоментовано твори Елен Уайт і вчення Церкви АСД. Однак в останні десятиліття критика праць Елен Уайт лунає з вуст деяких адвентистів. Елен Уайт здебільшого звинувачують у плагіаті, суб'єктивності, відсутності Божого натхнення тощо під час написання творів. У відповідь на ці звинувачення центром дослідження праць Елен Уайт видаються книги та статті, які описують життя авторки, час та культуру, у яких вона жила, її справжню роль у станов-

ленні та розвитку Церкви АСД тощо. Також у цих книгах і статтях подають ґрунтовні відповіді щодо недостовірності звинувачень, висунених проти її праць. Однак ці дискусії ніколи не виходили за межі однієї чи двох помісних церков, оскільки їх ідейно тиражували від одного до двадцяти членів церкви, а після ґрунтовних семінарів-відповідей, організованих Українським уніоном із залученням закордонних істориків чи науковців, більшість невдоволених знаходили відповіді на свої питання [7].

Великий резонанс у громадах АСД на початку 2000-х рр. був викликаний деякими есхатологічними очікуваннями. Ідеться про одне із тлумачень розділу 17 книги Об'явлення, який містить розповідь про семиголоваго звіра, на якому сиділа жінка. Ідея була такою: сім голів відповідають семи Римським папам, які обиралися після утворення держави Ватикан у 1929 р. Тому коли на початку 2000-х рр. папою був обраний Іоанн Павло II, він став шостим папою. Згідно із тлумаченням, мав прийти «сьомий» папа на короткий час, після чого повинні були розпочатись фінальні події земної історії. Саме ці очікування близькості есхатологічних подій викликали в адвентистських громадах України та сусідніх країн великий ажіотаж. Знайшлися навіть окремі члени церкви серед українських адвентистів, які писали листи до керівництва уніону, дивізіону і навіть Генеральної конференції з вимогою розглянути й прийняти теорію «семи пап».

Однак таке тлумачення 17 розділу Об'явлення ніколи не було офіційною позицією Церкви АСД. Адвентистськими богословами були написані статті, які на підставі Біблії спростовували теорію «семи пап» і вказували на небезпеки прийняття цього тлумачення як офіційного. Зараз минуло майже двадцять років від тих подій, а на зміну Іоанну Павлу II прийшли його наступники. Зрештою, теорія «семи пап» втратила популярність, оскільки час довів її помилковість [8].

Ще однією проблемою, яка сколихнула лави Церкви АСД у 2000-х рр., стала незгода деяких членів громад приймати символ крові Христа (чистий виноградний сік) під час обряду вечері Господньої з індивідуальних стаканчиків. Хоча практика індивідуальних чаш вже давно була прийнята у всесвітній Церкві із причини гігієни. Але оскільки пострадянська Україна довгий час не мала систематичного доступу до світових практик АСД, члени церков продовжували користуватися спільною чашею, а введення практики індивідуальних стаканчиків розділило піонерів адвен-

тистів та сучасне покоління в деяких церквах на два табори. Хоча Український уніон не ставив це питання як принципове, тобто ті, хто бажав приймати символ Крові Христа у стаканчиках, той так і робив, аналогічно ті, хто бажали приймати із чаші – робили по-своєму. Однак серед членів церкви знайшлися ті, хто категорично заявив, що введення стаканчиків на Вечері є великим гріхом і відступленням. У результаті почали друкуватися статті, які підтримували ідею «однієї чаші», а служителів, які розносили індивідуальні стаканчики, навіть називали «офіціантами». Ця проблема розглядалася у статтях адвентистських богословів, де наголошувалось на важливості самого символу Крові Христа, а не на самому посуді, у якому він знаходився [9; 10].

Можна також додати, що у великих громадах перед введенням індивідуальних стаканчиків використовувалась не одна чаша, а декілька, щоб обслужити велику кількість членів церкви. Цікаво те, що наявність двох чи більше чаш на Вечері не викликала суперечностей. Але після певної дискусії зійшлися на тому, що коли деякі члени церкви за власним переконанням бажать пити з однієї чаші, нехай так і роблять, головне, щоб їхнє рішення не осуджувало дії тих, хто приймає символи індивідуально.

Деякі громади підпали під вплив «Комітету 1888 р.», ідейними засновниками якого є два адвентистські служителі Роберт Віланд і Дональд Шорт. Вони написали працю «Новий погляд на 1888 р.», у якій Адвентистська церква розглядалася як та, що відпала внаслідок неприйняття послання, проголошеного в 1888 р. на Міннеапольській конференції, і що Церква АСД потребує колективного покаяння як необхідної умови злиття пізнього дощу – Святого Духа та готовності до другого Приходу Христа. Цей комітет заявляє, що «справжня звістка виправдання вірою (людина спасється виключно заслугами Христа за своєю вірою) була відкинута керівниками Церкви, що вони її ніколи по-справжньому не прийняли, і що вони свідомо приховували її від Церкви і світу» [11].

Важливо зазначити, що звістка виправдання вірою, проголошена на конференції 1888 р., не тільки була прийнята всередині самої Церкви АСД, але й стала доказом для всього християнського світу, що Церква є християнською, тобто приймає та сповідує загальноприйняті християнські постулати – «Триєдинство Бога», «Христос є Богом» тощо. Цей факт був визнаний вже у другій половині 1950-х рр., що само собою було б немож-

ливо без прийняття доктрини про виправдання через віру у Христа. Після 1888 р. Церквою АСД видано на цю тему праці, що стали для багатьох улюбленими, оскільки в них автори представили глибоке розуміння даного питання; це, наприклад, книги Е. Уайт «Шлях до Христа» (1892 р.), «Бажання віків» (1898 р.) і «Наочні уроки Христа» (1900 р.), її численні статті і виступи, робота А. Деніельса «Христос – наша праведність», а також сучасні дослідження і публікації.

Після 2010 р. деякі адвентисти з України закликають своїх одновірців повернутися до «віри піонерів». Ідеться передусім про погляд на природу Бога, віру у Триєдиного Бога, Божество Христа й особистість Святого Духа. Зосереджується увага на тому, що піонери адвентизму не приймали вчення про Божество саме так, як воно подається в сучасній літературі Церкви АСД. Справді, як відзначив адвентистський історик Джордж Найт, один із засновників церкви АСД Джеймс Уайт не визнав би сучасні віровчення адвентистів як доктрини своєї конфесії і, можливо, не захотів би стати членом сьогоднішньої Адвентистської церкви [12].

Важливо підкреслити, що повний пакет із двадцяти восьми доктрин АСД не був «спущений» із неба на ранньому етапі адвентистської історії. Сучасна адвентистська богословська думка є результатом тривалого і поступового розвитку. Ранні адвентисти розробили доктрину про «святитище» і визнали, що серед них проявляється «дух пророцтва». Незабаром вони також визнали погляд на смерть як на «сон», і стали заперечувати, що в людини є безсмертна душа, яка вирушає на небо одразу після смерті. Згодом піонери-засновники АСД повністю погодилися з тим, що на церкву покладена всесвітня місія, яка полягає в тому, що всіх людей потрібно попередити про кінець світу і про те, що їм належить зустрітися із приходом Божого суду. Але деякі інші доктрини викристалізувалися лише через кілька десятиліть після смерті засновків. Навіть більше, засновники визнавали, що істина є прогресивною та динамічною, а не консервованим, затвердженим назавжди вченням.

Важливо підкреслити, що адвентизм в ранній період своєї історії був досить законницьким рухом. Конференція, що відбулася в 1888 р., дискутувала щодо цього питання, але законництво так і залишилося проблемою церкви. Проте офіційне богослов'я церкви із цього моменту все сильніше почало підкреслювати, що спасіння відбувається не через зусилля самої людини, а є виключно

результатом віри в жертву Христа. У двадцятому столітті, особливо в 1960-ті рр. і пізніше, основні християнські доктрини, як-от питання Трійці, природи Христа, особистості Святого Духа і викуплення, отримали набагато більше уваги, ніж раніше, коли адвентисти зосереджувалися суто на унікальних для адвентизму доктринальних поглядах.

Також сьогодні серед адвентистів трапляються поодинокі випадки, коли дехто підбурює членів церкви проти віри у Триєдиного Бога, ґрунтуючи свої твердження на тому, що необхідно ставити під сумнів біблійні тексти та деякі цитати Еллен Уайт, які неоднозначно говорять про Триєдство Бога чи не містять точних тверджень про те, що Святий Дух названий «третьою особою Божества». Як відповідь на ці твердження Церква АСД друкує велику кількість богословських книг і статей, показуючи в них безпідставність звинувачень щодо підробки текстів Біблії та творів Еллен Уайт. Навіть більше, кожного разу богослови намагаються підкреслити важливість визнання повної Божественності Христа й особистості Святого Духа для спасіння людини та її освячення [13].

Проблема поодиноких постійних закидів проти повноти Божественної природи досі залишається невирішеною в Україні. Оскільки ті, хто відмовився від церковної позиції щодо Божества, були або виключені, або самі відійшли від церкви й утворили власні релігійні групи. Лідери таких груп постійно намагаються різними методами, зокрема через інтернет, насаджувати свої ідеї колишнім одновітцям церкви, з якої вони були виключені, наприклад, як Олександр Сидоренко, який був виключений із церкви за неприйняття вчення повної Божественності Христа. Він же згодом відкрив ютуб-канал під назвою «Стоп грех» [14].

Неможливо залишити поза увагою ще одне вчення, яке стало популярним наприкінці 1990-х рр. Виникла так звана «теорія місячних субот». Відповідно до цієї теорії, необхідне щотижневне дотримання фіксованого суботнього дня, який починається після заходу сонця в п'ятницю і триває до заходу сонця в суботу. Захисники теорії стверджували, що така субота завжди випадає на 8, 15, 22 і 29 день кожного місяця за місячним календарем. Тобто вони виступали проти того, щоб дотримуватися четвертої заповіді «пам'ятай день суботній», оскільки підкреслювали, що коли адвентисти виконують суботній день щотижня, вони тим самим навпаки порушують четверту заповідь. Але хибність цієї позиції та біблійна аргументація щодо виконання десяти заповідей, зокрема і четвертої, та незмінна циклічність тиж-

невого періоду не залежить від обертання Місяця навколо Землі. Ця думка була тиражована в багатьох статтях [15; 16; 17]. Відтак теорія «місячних субот» сьогодні пішла в аналі історії АСД як ще одне вчення, яке не витримало перевірки часом та численними дослідженнями.

Ще більш коротким у часі був вплив теорії про 153 риби з Євангелія від Івана. У середині 1990-х рр. на Донбасі (зокрема, у Луганську) деякі літературні євангелісти почали вбачати символічний і навіть есхатологічний зміст у такому біблійному тексті: «Пішов Симон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, не продерся проте невід» (Від Івана 21:11). Ці літературні євангелісти раніше вже використовували образ риби як символ своєї місіонерської діяльності, адже Христос нагодував людей хлібом і рибою (якщо хліб традиційно символізує Слово Боже – Біблію, то риба почала розумітися як інша духовна література, якою теж треба «годувати» людей). Адвентистський принцип тлумачення пророцтв «день за рік» отримав нове прочитання: одна риба на один рік. Треба було знайти лише дату, від якої відраховувати ці роки. Оскільки найважливіша пророча дата в сучасному адвентизмі – 1844 р. (початок очищення небесного святилища), ініціатори нової теорії вирішили додати до 1844 р. 153 риби й отримали число 1 997, що якраз приходилося на десятиріччя, коли була вигадана ця теорія. Стверджувалося, що по закінченню 1997 р. стане неможливим розповсюджувати «рибу», тобто, духовну літературу, через початок глобальних гонінь на адвентистів, тож треба негайно посилити місіонерську діяльність. Потім до цієї дати за допомогою подібних маніпуляцій були додані ще кілька років, також прибічники цієї теорії посилалися на пророчі сни, які нібито снилися деяким місіонерам. Ця теорія була поширена лише локально і після кількох проповідей пасторів у громадах, які спростували такий метод тлумачення Біблії, швидко втратила своїх прибічників.

Проте значним потрясінням для Церкви АСД в Україні стало відділення від церковної організації громади села Білі Ослави на Івано-Франківщині в 1991 р. Ця проблема не вирішена і сьогодні. Незмінним керівником цієї відділеної громади є Бойко Степан Тарасович [5, с. 458]. Те, що спонукало вийти із церковної організації, не було новим. Ці ідеї були запозичені внаслідок розколу адвентистської церкви в період польського панування на західноукраїнській території (1919–1939 рр.). Приблизно 1 000 адвентистів у той час залишили

лави адвентистів. Керував розколом служитель Альфред Куба, на честь якого й названо «рух кубівців». Цей рух мав з адвентистами багато спільних доктрин, але деякі важливі пункти у кубівців суттєво відрізнялися: вони не визнавали небесне святилище; не розділяли адвентистське розуміння восьмого розділу із книги Даниїла; відмовилися від адвентистської інтерпретації 2 300 вечорів і ранків; не погоджувалися з поглядом Церкви АСД на символ Азазеля; не визнавали правильною фінансову систему церкви, виступали проти десятин; про Церкву адвентистів сьомого дня говорили як про «духовний Вавилон», закликаючи її членів залишити організацію [18].

Також варто звернути увагу на дискусії, які виникають у Сполучених Штатах Америки (далі – США) та частково впливають на АСД в Україні щодо рукопокладення жінок на рівні із чоловіками. Етнічно так склалося, що українське населення традиційно, психологічно та ментально сприймає за кафедрою лише служителів-чоловіків як повноцінних керівників церкви. Однак Церква АСД не заперечує, щоб жінка служила за кафедрою як проповідуючий, але не рукопокладений. Питання рукопокладення жінок у церкві на рівні Генеральної конференції (далі – ГК) порушувалося вже не раз. Востаннє це питання було розглянуто на сесії ГК у 2015 р. у зв'язку з тим, що деякі уніони США почали без дозволу ГК рукопокладати жінок. Шляхом голосування делегатів ГК у кількості 2 363 осіб з усього світу рішення було ухвалене: 5 утримались; 977 – «за»; 1 381 – «проти». Однак після сесії ГК пройшло 4 роки і попередження було висунуто 5 уніонам щодо того, що вони не підкоряються загальному рішенням Церкви та продовжують практику рукопокладання. До порушників віднесено Угорський, Чеський, Південно-німецький та два уніони із США. Напевно, питання про рукопокладення жінок у Церкві АСД знову буде розглянуто на наступних сесіях Генеральної конференції АСД.

Також необхідно звернути увагу на те, що деяка відкритість Церкви АСД до співпраці та міжконфесійних зібрань з іншими християнськими конфесіями розглядається окремими її членами як участь Церкви АСД в екуменічному русі. Уважається, що таке спілкування може загрожувати усвідомленню унікальності адвентистської місії у світі та може сприяти прийняттю Церквою небіблійних вчень. Однак на сайті Всесвітньої Ради Церков зазначено, що Церква АСД не є членом екуменічного руху, хоча вона присутня на зустрічах міжконфесійних організацій, Церква не вва-

жається через соціальну співпрацю з іншими деномінаціями повноправним учасником екуменізму, оскільки вважає, що об'єднання неможливе через доктринальні та світоглядні відмінності віровчень протестантських конфесій [19].

Особливе занепокоєння в Україні щодо міжконфесійних відносин Церкви АСД проявилось з початком оголошеного в нашій державі Року Реформації (2017 р.). У цей час Церква АСД разом з іншими конфесіями брала активну участь у різних заходах, присвячених святкуванню 500-річчя Реформації в Європі. Коли 2017 р. закінчився, то розпочаті міжконфесійні заходи відбуваються дотепер. Однак варто зауважити, що на цих заходах не наголошується на будь-якому екуменічному об'єднанні чи втраті власної конфесійної ідентичності, а лише є зосередження на певних спільних для всіх християн моментах: молитві за мир в Україні, Дні Подяки тощо.

Чітка позиція щодо міжконфесійних контактів Інституту біблійних досліджень при Генеральній конференції АСД: «Адвентистам не слід ухилятися від можливостей поділитися красою своєї особливої вістки з іншими деномінаційними групами. Деякі зустрічі, помилково позначені як «екumenічні» (у зневажливому сенсі), можуть послужити сприятливою можливістю для адвентистських пасторів та керівників, щоб поділитися вірою, надією і своїм поглядом на Святе Письмо. Навіть більше, такі зустрічі можуть стати найбезпечнішим майданчиком, на якому можна пояснити основи нашого віровчення, особливо відмінні доктрини, тим людям, які б ніде більше слухати нас не стали <...>. Поки ми залишаємося вірними Святому Письму, на якому будуються основи нашого віровчення, ми чинимо правильно, взаємодіючи з іншими деномінаціями, бо в цьому випадку вони отримують більш чітке уявлення про те, ким ми є» [20]. Саме завдяки міжконфесійним заходам представники інших конфесій мають можливість почути про адвентистські доктрини «із перших вуст», а не крізь призму поглядів авторів, які критично ставляться до адвентистів.

Проблема екуменізму в деяких своїх підвидах стала платформою для виникнення різноманітних конспіративних теорій. Одна з яких говорить про тотальний вплив масонів на сучасні світові події, зокрема на керівництво Церкви АСД. Масонські таємні знаки декому ввижаються на офіційній емблемі Адвентистської церкви і навіть на емблемі підліткового клубу «Слідопит». Одним із каталізаторів підозрілості стали відеолекції евангеліста Вальтера Вайса наприкінці

2000-х рр. У цих лекціях, крім насправді цікавого та корисного історичного матеріалу, була викладена досить детальна інформація про масонську ложу, її таємні ритуали, знаки та жести [22]. Однак, як зазначає керівництво Церкви АСД в Україні, ці прискіпливі зосередження на нібито «важливих моментах» відволікають членів церкви від виконання головної місії. А безпідставність віри в конспіративні теорії та звинувачення керівників у зв'язках із масонами спростовувалася в різних статтях, навіть лунала з вуст самого президента ГК Теда Вільсона.

Висновки. У результаті дослідження визначено, що теологічна стабільність Церкви АСД в Україні інколи порушується такими питаннями, як: заперечення Триєдинства Бога, дискусія про

рукопокладення жінок, звинувачення в участі в екуменічному русі, віра в таємні змови керівництва чи загальна пасивність членів церкви. Однак яскравих розкольницьких випадків чи розділення церкви АСД в Україні за період незалежності не було, окрім виключення всіх адвентистів села Білі Ослави із членів адвентистської церкви в 1991 р. Навіть більше, поява розглянутих та інших дискусійних теологічних теорій об'єднує богословів і членів церкви для дослідницької роботи – знаходження відповідей на питання, що постають. Такі праці кристалізують та відточують вчення Церкви АСД, з кожним роком роблячи церкву АСД сильнішою перед викликами, з якими стикається постмодерністська людина, що шукає істини.

Список літератури:

1. Любашенко В. Протестанти в Україні: 30 років релігійної свободи. URL: <https://uuc.adventist.ua/tyzhdenpodyaku-protestanty-v-ukrayini-30-rokiv-religijnoyi-svobody/> (дата звернення: 15.11.2019).
2. Чернушка І. Сучасний стан та основні тенденції розвитку адвентизму в Україні : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11. Житомир, 2016. 15 с.
3. Чорноморець Ю. Відгук офіційного опонента доктора філософських наук, професора Чорноморця Юрія Павловича на дисертацію Чернушки Івана Гавриловича «Сучасний стан та основні тенденції розвитку адвентизму в Україні» ; ЖДУ імені Івана Франка, 2016.
4. Сітарчук Р. Адвентисти сьомого дня в українських землях у складі Російської імперії: історико-політичний аспект (друга половина XIX ст. – 1917 р.) : автореф. дис. ... докт. іст. наук: 09.00.11. Київ, 2009. 32 с.
5. Жукалюк М. Кризь бурі, шторми, лихоліття. Київ : Джерело життя, 2009. 543 с.
6. Рогозин П.И. Почему я не могу. URL: <http://www.blagovestnik.org/books/00380.htm#21> (дата звернення: 09.09.2019).
7. Стасюк О. Верьте пророкам Его. Киев : Джерело життя, 2013. 160 с.
8. Бабій Р. Чи підтверджує Святе Письмо популярне пророцтво про Папу римського? *Західна конференція церкви Адвентистів сьомого дня «Голос Надії»*. Львів, 2013. № 103. С. 8–9.
9. Болотников А. Чаша или чашечки: вопрос неуместный во время Вечери Господней. URL: <http://biblepravda.com/page.php?id=2171> (дата звернення: 05.09.2019).
10. Молчанов С. Вопрос пастору: вечеря господня – чаша или рюмочки? URL: <http://www.asd.in.ua/archives/1188319537> (дата звернення: 25.08.2019).
11. Серков А. Комитет по изучению вестей 1888 года: истина или заблуждение. URL: <http://www.asd.in.ua/archives/1188318664> (дата звернення: 20.09.2019).
12. Knight G. A Search for Identity: The Development of Seventh-day Adventist Beliefs Hagerstown. Maryland : Review and Herald, 2000. P. 17–21.
13. Юнак В. Были ли слова «во имя Отца и Сына и Святого Духа» добавлены к Мф. 28:19 позже? URL: <https://jesuslove.ru/13415-byli-li-slova-vo-imya-otca-i-syna-i-svyatogo-duha-dobavleny-k-mf-2819-pozzhe.html> (дата звернення: 01.10.2019).
14. Сидоренко О. YouTube-канал «Стоп грех TV». URL: <https://www.youtube.com/user/stopgreh> (дата звернення: 01.10.2019).
15. Дулгер А. Лунная суббота как символ недоверия Творцу. URL: <http://www.asd.in.ua/archives/1188304970> (дата звернення: 05.10.19).
16. Пфандл Г. Календарная суббота или лунная суббота: соблюдаем ли мы ложную субботу? URL: <http://logosinfo.org/2014/04/18/kalendarnaya-subbota-ili-lunnaya-subbota-soblyudaem-li-my-lozhnyuyu-subbotu/> (дата звернення: 05.10.19).
17. Обревко В. Библейский взгляд на теорию лунных суббот. Ветхозаветная концепция времени. URL: <https://boruh.info/khristianstvo/issledovaniya/318-teoriya-lunnykh-subbot> (дата звернення: 05.10.19).
18. Шевчук В., Куриляк В. Розкол Адвентистської церкви на території П Речі Посполитої (1919–1939-ті рр.). *Науковий огляд*. 2017. № 7 (39). С. 24–28.

19. Engaging religion and faith-based actors on agenda 2030 / the SDGS. URL: http://www.partner-religionReport_UNIATF.pdf (дата звернення: 28.08.2019).
20. Экуменизм и Церковь адвентистов седьмого дня. URL: <http://logosinfo.org/2016/11/03/ekumenizm-i-cerkov-adventistov-sedmogo-dnya/> (дата звернення: 25.08.2019).
21. Отдел информации Евро-Азиатского дивизиона. Делегаты сессии Генеральной конференции большинством голосов не поддержали рукоположение женщин в Церкви АСД. URL: <https://esd.adventist.org/2015/07/09/delegaty-i-sessii-generalnoy-konferentsii-bolshinstvom-golosov-ne-podderzhali-rukopolozhenie-zhenshhin-v-tserkvi-asd/> (дата звернення: 15.10.2019).
22. Масоны правят миром? Удивительный мир Библии. URL: https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=eHEwdCyyLFg (дата звернення: 15.10.2019).

Kuryliak V.V. THE SEVENTH-DAY ADVENTIST REACTION TO THEOLOGICAL CHALLENGES IN UKRAINE (1991–2019)

The article discusses a number of debatable theological issues that emerged among members of the Seventh-day Adventist Church in Ukraine during the period of independence. The causes of their emergence and development are analyzed, attention is paid to the apologetic actions of the Adventist leadership, who try to answer the challenges and problems that arise in the activity of the Adventist communities through theological works. Attention is drawn to the fact that not many Seventh-day Adventists in Ukraine in the late 1990s are passive and uninterested in performing various church services, have unsystematic attendance at meetings, and do not want to work in line with the world organization. It has been proven that the early 2000s in the Adventist environment were colored by resonant eschatological expectations based on misinterpretations of the ideas in the Book of Revelation and the Gospels. It is proved that among the Adventists of Ukraine in some places the ideas which troubled the church organization at the end of the nineteenth century were developed. Single cases of inciting members of the Adventist churches against the belief in the Triune God or the full divinity of Jesus Christ are most common. In response to doctrines that contradict their doctrines, Adventists produce a significant number of theological books and articles, refuting and showing the baselessness of these accusations. As a result, the problematic discussions have been found to motivate Adventist scholars, who crystallize the teachings of the church by preparing answers to various “popular” questions. However, it has been established that the issue of the ordination of women in the church still remains unanswered, since discussions on this issue are still ongoing in various parts of the world where Adventism is present.

Key words: *Adventism, period of independence of Ukraine, theological discussions.*